

Future Green City Ideeëntheater

Invasieve exoten: van lokale bedreiging naar landelijke aanpak

Exotische flora en fauna kunnen een bedreiging vormen voor inheemse soorten en berokkenen bovendien schade aan de openbare ruimte. Stadswerk, Wageningen UR, Probos en Christell slaan de handen ineen voor een effectieve en efficiënte aanpak.

▲ De Japanse
duizendknoop.
(foto: WUR)

Zowel in stedelijk als ruraal gebied krijgt de Japanse duizendknoop steeds meer aandacht. Ook de eikenprocessierups was afgelopen zomer niet te missen in het nieuws én op de politieke agenda. Invasieve exoten zijn planten of dieren die van nature niet voorkomen in een bepaald gebied en schade aanbrengen aan de biodiversiteit, maar ook voor economische schade kunnen zorgen. Denk bij duizendknoop bijvoorbeeld aan schade aan taluds en overwoekerde bouwplaatsen. De reuzenberenklauw kan bovendien tot ernstige brandwonden leiden. Ook reuzenbalsemien, Amerikaanse rivierkreeft, watercrassula en tal van andere exoten leiden op meerdere plaatsen tot overlast.

De duizendknoop uitgelicht

In Nederland komen drie soorten Aziatische duizendknoten voor die zich invasief gedragen: de Japanse, Sachalinse en Boheemse duizendknoop. Deze hebben lange en sterk vertakte ondergrondse wortelstokken. Vanuit deze wortelstokken groeit de plant in het voorjaar uit tot haar-

den met dicht bij elkaar staande metershoge stengels met een groot bladoppervlak. De duizendknoopstengels zijn opgebouwd uit compartimenten met daartussen de zogenaamde knopen, van waaruit stengeldelen weer kunnen uitgroeien tot een nieuwe plant. De Japanse duizendknoop is rond 1830 als tuinplant vanuit Japan naar Nederland gehaald. Vanaf het midden van de twintigste eeuw hebben duizendknoten zich geleidelijk over Nederland verspreid. De laatste jaren is de verspreiding explosief toegenomen door onder meer verspreiding van stengeldelen bij maaiwerkzaamheden, dumpen van tuinafval en toepassing van grond met duizendknoopresten.

Aziatische duizendknoten verdringen inheemse planten en tasten daarmee de biodiversiteit aan. De sterke wortelstokken zijn in staat om schade te veroorzaken aan bouwwerken, leidingen en infrastructuur. Oevers en taluds worden instabieler en erosiegevoeliger door verdringing van de ondergroei, vooral in de winterperi-

ode als de duizendknoop bovengronds afsterft en daarmee de bodem onbedekt is. Langs wegen zorgt de duizendknoop voor overlast omdat ze over de weg hangen of het zicht ontnemen op kruisingen en verkeersborden. De aanwezigheid van duizendknoop kan ook leiden tot extra kosten in beheer en bestrijding.

Aziatische duizendknopen blijken in de praktijk extreem lastig te bestrijden. Jonge, net gevestigde planten zijn relatief eenvoudig te verwijderen. Echter oudere, grote duizendknoopharden zijn maar moeilijk of tegen zeer hoge kosten weg te krijgen. Probos heeft in de periode 2013-2017 met 32 terreineigenaren op 120 locaties proeven gedaan met verschillende bestrijdingsmethoden, zoals maaien, begrazen, chemische bestrijding en afdekken. Hierbij is veel inzicht vergaard in de effectiviteit en kosten van methoden, maar is dé oplossing niet gevonden. Maaien en begrazen blijken bijvoorbeeld vooral geschikt om haarden te beheersen. Ook chemische bestrijding vergt een lange adem en is niet overall even succesvol. Momenteel lopen er nog tal van nieuwe onderzoeken en experimenten met onder meer heet water, elektrificeren en biologische bestrijding.

▲ Injecteren met heet water in de bodem: een van de bestrijdingsmethoden tegen de duizendknoop. (foto: www.hortipoint.nl)

Enquête

In 2018 heeft Stadswerk een enquête uitgezet onder haar leden. Hieruit is naar voren gekomen dat met name bewustwording en gebrek aan kennis op het vlak van beleid, invulling van een plan van aanpak en monitoring als grootste zorgen worden gezien. 'Ergens moet er een uitwisselingsplatform zijn voor praktische en beleidsmatige ervaringen', zo stelde een van de respondenten. Een aanpak beperkt zich namelijk niet tot gemeente- of provinciegrenzen, daarom is onderlinge afstemming des te belangrijker. Nu er steeds meer be-

kend wordt over de omvang van deze problematiek, wordt de informatievoorziening - voor overheden en particulieren - en de aanpak op verschillende schaalniveaus opgepakt.

Landelijk kennis- en praktijknetwerk

De resultaten van de enquête vormden voor de werkgroep invasieve exoten van Stadswerk de aanleiding om samen met Wageningen UR, Probos en Christel! een plan te maken voor een Landelijk Kennis- en Praktijknetwerk Invasieve Exoten. Doel is om te komen tot een realistische en haalbare aanpak van exoten. Specifiek gaat het om kennisvergroting en kennisdeling, *best practices* en voorlichting richting burgers. Het kennis- en praktijknetwerk zal bestaan uit een digitaal platform voor kennisdeling en communicatie en wetenschappelijke ondersteuning voor de ontwikkeling en onderbouwing van methoden en technieken. Er wordt gestart met de invulling voor duizendknoop omdat daar momenteel veel aandacht voor is. Vervolgens wordt er gekeken naar verdere opschaling van het netwerk richting andere invasieve planten- en diersoorten. Doel is om te komen tot een bundeling van krachten en kennis om op een kostenefficiënte manier invasieve exoten aan te pakken.

Momenteel wordt er gezocht naar financiering om het netwerk op te zetten en de komende drie jaar te kunnen draaien. Dit najaar hopen de partijen een start te kunnen maken! ●

U kunt op woensdag 2 oktober tijdens Vakbeurs Openbare Ruimte een presentatie bijwonen over invasieve exoten. Deze vindt plaats in het Future Green City Ideeëntheater van 15.00-15.30 uur. Zie www.openbareruimte.nl voor details en de meest actuele informatie.

Wilt u meer informatie of bijdragen aan het netwerk, dan kunt u contact opnemen met Marcelle Verhoeven (Marcelle.Verhoeven@stadswerk.nl).

WEBSITES

www.christeltijhuis.nl
www.probos.nl
www.stadswerk.nl